

„ZAJEDNO PROTIV BOLI“

ZAGREB –OSIJEK

11-14. TRAVNJA 2006.

Izvješće uredili:

Mr.sc. Marijana Braš, dr.med.

Zoran Lončar, dr.med.

ORGANIZATORI:

**MEĐUNARODNO UDRUŽENJE "ZAJEDNO PROTIV BOLI"
(ASSOCIATION INTERNATIONALE ENSEMBLE CONTRE LA DOULEUR
& COLLECTIF DOLOPLUS)**

HRVATSKI LIJEČNIČKI ZBOR:

Hrvatsko društvo za liječenje boli

Hrvatsko društvo za hospicij/palijativnu skrb

Hrvatsko društvo za biologijsku psihijatriju i psihofarmakoterapiju

HRVATSKO BIOETIČKO DRUŠTVO – PODRUŽNICA OSIJEK

MEDIUS-UDRUGA ZA LJUDSKA PRAVA U MEDICINI I ZDRAVSTVU

UDRUGA PRIJATELJA HOSPICIJA OSIJEK 1998

MARIMO – UDRUGA ZA PROMICANJE DUŠEVNOG ZDRAVLJA

POKROVITELJI:

POGLAVARSTVO GRADA ZAGREBA

ZDRAVSTVENA USTANOVA „ĆORLUKA“

KLINIČKA BOLNICA OSIJEK

POGLAVARSTVO OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

GRUNENTHAL D.O.O.

BELUPO DD

PLIVA HRVATSKA D.O.O.

UVOD

Unazad nekoliko godina, međunarodna je medicinska zajednica prepoznala važnost pravovremenog i optimalnog liječenja bolesnika s kroničnom boli, koja je izuzetno velik javnozdravstveni problem, i jedan od najčešćih simptoma u liječničkoj ordinaciji.

Uz brojne važne međunarodne dokumente, u ovom „Desetljeću istraživanja i liječenja boli“, posebna se pažnja posvećuje organiziranom multidisciplinarnom i multimodalnom liječenju bolesnika, uz uvažavanje biopsihosocijalnog modela bolesti.

Aдекватno liječenje boli je i jedan od najvažnijih zadataka palijativne medicine, koja također podrazumijeva multidisciplinarnan pristup, sa uvažavanjem tjelesnih, psihičkih, socijalnih i duhovnih komponenti pojedinih simptoma bolesnika. Prošle nam je godine ukazana izuzetna čast i priznanje, kada smo od 3-5. studenog organizirali simpozij pod nazivom „Psihijatrijski komorbiditet kod bolesnika s kroničnom boli“, tijekom međunarodnog skupa Svjetske federacije udruženja biologijske psihijatrije u Marseilleu (Francuska).

Na spomenutom skupu predavači su bili Prof. dr. Charles Henri Rapin iz Geneve, te mr.sc. Marijana Braš i dr. Zoran Lončar iz Hrvatske. Nakon uspješno održanog simpozija, dogovorili smo se za održavanje sličnog susreta i u Hrvatskoj, kao i za uspostavu daljnje suradnje u okviru Međunarodnog udruženja „Zajedno protiv boli“, kojemu je Prof. Charles Henri Rapin predsjednik.

Već nakon nekoliko mjeseci, Međunarodno udruženje „Zajedno protiv boli“ prihvatilo je osnivanje svoje nacionalne podružnice u Hrvatskoj, odnosno da mr.sc. Marijana Braš i dr. Zoran Lončar postanu predstavnici ovog udruženja u Hrvatskoj, što je otvorilo brojne mogućnosti za zajedničku suradnju.

Upravo je organiziranje višednevnog posjeta vodećih predstavnika ovog međunarodnog udruženja u Hrvatskoj, sa organiziranjem nekoliko stručnih skupova i brojnim drugim aktivnostima, bio izrazito važan korak u sklopu ove suradnje.

Tako su u Hrvatskoj od 11-14. travnja boravili Prof. **dr.sc. Charles Henri Rapin**, predsjednik Međunarodnog udruženja „Zajedno protiv boli“, **gosp. Serge Nowak**, glavni tajnik udruženja, **gđa. Slavica Devedžić**, medicinska sestra zaposlena u Genevi, koja je također aktivna članica udruženja, te **dr. Bernard Wary** iz Francuske, koji je uz ostalo aktivan i u međunarodnom programu „Doloplus“.

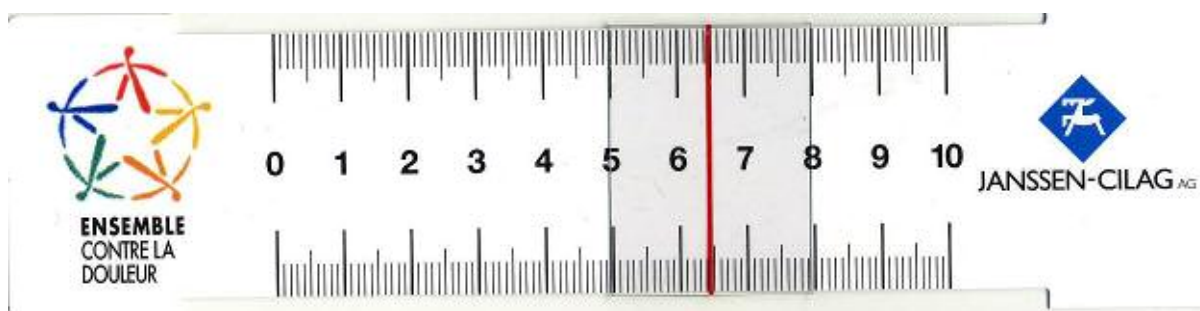
U prilogu koji slijedi predstaviti ćemo revijalno i u kratkim natuknicama samo neke od aktivnosti tijekom boravka spomenute delegacije u Hrvatskoj, a na samom početku prikazujemo i mali dio biografije uvaženih europskih eksperata koji su nam bili dragi gosti.

Prof. dr. sc. Charles-Henri Rapin je zamjenik direktora Interuniverzitetskog centra za gerontologiju u Genevi (Švicarska) i voditelj programa *«Dobro starnje „ (Bien vieillir)»*, u Sveučilišnoj bolnici u Genevi. Voditelj je izobrazbe za diplomu kliničke etike (CEFEC) Sveučilišta u Genevi, te voditelj odjela «Starost, Zdravlje i Društvo» na sveučilišnom institutu Kurt Bösch u Sionu (Švicarska). Predsjednik je Međunarodnog udruženja „Zajedno Protiv Boli“

Doktor Bernard Wary je predstojnik Regionalnog bolničkog centra za palijativnu skrb i savjetovališta za bol u Metz-Thionville (Francuska). Utemeljitelj je i upravitelj Francuskog udruženja palijativne skrbi i praćenja (SFAP). Voditelj je izobrazbe za Interuniverzitetsku diplomu iz palijativne skrbi pri Medicinskim Fakultetima u Strasbourg-u i Besançon-u (Francuska). Tvorac je skale „DOLUPLUS“, prve skale raznovrsne procjene boli kod starih osoba, za sada jedine potvrđene na međunarodnom planu. Ekspert je radne grupe francuskog zdravstvenog povjerenstva za procjenu i liječenje boli kod starih osoba i voditelj projekta za izradu preporuka o procjeni i liječenju boli kod starih osoba sa komunikacijskim poremećajima u francuskom Državnom povjerenstvu za zdravstvo (ANAES)

Serge Nowak je medicinski tehničar specijaliziran za palijativnu skrb, te referalna osoba za procjenu boli u Gerijatrijskoj bolnici Sveučilišne bolnice u Genevi. Magistar je iz područja palijativne skrbi i tanatologije na Sveučilišnom Institutu Kurt Bosch u Sionu (Švicarska); Ima diplomu iz kliničke etike (CEFEC) na Sveučilištu u Genevi. Također ima i diplomu iz „Preuzimanja brige o liječenju boli“ na Sveučilištu Pariz VI (Francuska). Glavni je tajnik Međunarodnog udruženja Zajedno protiv boli, te član udruženja DOLOPLUS.

Slavica Devedzic je medicinska sestra u Gerijatrijskoj bolnici Sveučilišne bolnice u Genevi, te studentica kliničke etike (CEFEC), Na CIG-u Sveučilišta u Genevi; Članica je Međunarodnog udruženja Zajedno protiv boli:

PRIJEM U POGLAVARSTVU GRADA ZAGREBA

Zagreb, 12. 4. 2006.

Obzirom na odličnu suradnju i podršku našim aktivnostima od strane Poglavarstva Grada Zagreba, kao i od **dr. Dalibora Drugovića**, ravnatelja Doma zdravlja Zagreb- Centar, organiziran je radni sastanak u Poglavarstvu Grada Zagreba u kojem smo **dr. Slavka Antolića**, načelnika Odjela za zdravstvo Gradskog ureda za zdravstvo, rad, socijalnu zaštitu i branitelje, detaljnije upoznali s našim aktivnostima, te mu predložili konkretnije planove o suradnji i mogućim aktivnostima u gradu Zagrebu. Dr. Slavko Antolić je prezentirao našim gostima trenutnu situaciju u području razvoja palijativne skrbi i liječenja kronične boli u Zagrebu, uz izražavanje podrške svim konstruktivnim projektima koji bi pomogli da se ovo važno područje što kvalitetnije i bolje organizira. Prof. Charles Henri Rapin se osobno ponudio da predloži neke od mogućih modela konkretnih zajedničkih projekata.

SIMPOZIJ „MULTIDISCIPLINARNI PRISTUP LIJEČENJU BOLESNIKA S KRONIČNOM BOLI“

Zagreb, Hrvatski liječnički dom, 12. 4. 2006., 17-20 sati

MEĐUNARODNO UDRUŽENJE "ZAJEDNO PROTIV BOLI"
ASSOCIATION INTERNATIONALE ENSEMBLE CONTRE LA DOULEUR & COLLECTIF DOLOPLUS
HRVATSKI LIJEČNIČKI ZBOR:
Hrvatsko društvo za liječenje boli i Hrvatsko društvo za hospicij/palijativnu skrb
i Hrvatsko društvo za biološkijsku psihijatriju i psihofarmakoterapiju

Čast nam je i zadovoljstvo pozvati Vas na
simpozij s međunarodnim sudjelovanjem

MULTIDISCIPLINARNI PRISTUP U LIJEČENJU BOLESNIKA S KRONIČNOM BOLI

koji će se održati u srijedu, 12. travnja 2006. godine,
u Velikoj dvorani Hrvatskog liječničkog doma u Zagrebu, Šubićeva 9,
s početkom u 17 sati

PROGRAM
Moderatori:
Miroslav Marijana Bakić, dr.med., Zoran Lantec, dr.med.
Predavači: Medicinski fakultet i Sveučilište u Zagrebu

Pozdravna riječ:
Prim. Marijana Fencelj-Gudek, dr.med.,
Hrvatsko društvo za liječenje boli
Prof. dr. sc. Anica Jukić, dr.med.,
Hrvatsko društvo za hospicij/palijativnu skrb
Prof. dr. sc. Miroslav Jakovljević, dr.med.,
Hrvatsko društvo za biološkijsku psihijatriju i
psihofarmakoterapiju

Prof. dr. sc. Charles-Henri Bache, dr.med., Socijalna
i zdravstvena zaštita, Telen Klinika, Zagreb
Dr. Bernard Mary, M.D., M.D., Socijalna
i zdravstvena zaštita, Zagreb
Prof. dr. sc. Miroslav Jakovljević, dr.med.,
Psihijatrija i psihofarmakoterapija s brodom boli
Zoran Lantec, dr.med.,
Psihijatrija i psihofarmakoterapija s brodom boli
Miroslav Marijana Bakić, dr.med.,
Medicina opće prakse i psihijatrija s brodom boli

Sudjelovanje uz doplatu, slobodno ili uz pomoć Puzosisa u trajnom posredovanju Hrvatske liječničke komore, a odobrena je i bolnica.

Središnja aktivnost u Zagrebu zasigurno je bilo održavanje simpozija pod nazivom „Multidisciplinarni pristup u liječenju bolesnika s kroničnom boli“, koji se održao u Hrvatskom liječničkom domu u Zagrebu. Na spomenutom simpoziju okupio se velik broj liječnika kako iz primarne zdravstvene zaštite, tako i specijalista gotovo svih struka, što upravo pokazuje kako je pitanje liječenja kronične boli univerzalno za sva područja medicine.

Također još jednom naglašavamo da je ovaj simpozij organiziran od strane tri društva pri HLZ-u (Hrvatsko društvo za liječenje boli, Hrvatsko društvo za hospicij/palijativnu skrb, Hrvatsko društvo za biološkijsku psihijatriju i psihofarmakoterapiju), što je odličan primjer suradnje na ovom području, kao i uvažavanje multiplih dimanzija kronične boli.

Nakon simpozija organiziran je i domjenak pod pokroviteljstvom „Belupa“, što je bila dodatna prilika za razgovore o budućoj suradnji.

Napominjemo također da je pokroviteljstvo nad ovim simpozijem prihvatilo i Poglavarstvo Grada Zagreba, a podršku je iskazao i ministar zdravstva doc.dr.sc. Neven Ljubičić.

Navodimo ovdje ukratko i program spomenutog simpozija:

PROGRAM:

Pozdravna riječ:

Hrvatsko društvo za liječenje boli Prim. Marijana Persoli-Gudelj, dr.med.

Hrvatsko društvo za hospicij/palijativnu skrb Prof.dr.sc. Anica Jušić, dr.med.

Hrvatsko društvo za biologijsku psihijatriju i psihofarmakoterapiju

Prof. dr.sc.Miro Jakovljević, dr.med.

Prof. dr. sc. Charles-Henri Rapin - Zajedno Protiv Boli : Values Based Medicine

Dr. Bernard Wary - Procjena boli u starih osoba

Prof. dr.sc. Miro Jakovljević -. Psihofarmaci u liječenju bolesnika s kroničnom boli

Zoran Lončar,dr.med.-Primjena analgetika u liječenju bolesnika s kroničnom boli

Mr.sc. Marijana Braš,dr.med.- Multidisciplinarni pristup u liječenju bolesnika s kroničnom boli

Predavači na simpoziju: dr. Bernard Wary, Prof. Charles Henri Rapin, dr. Zoran Lončar, mr.sc. Marijana Braš, Prof. dr.sc. Miro Jakovljević

Na temelju članka 26. Statuta Grada Zagreba (Službeni glasnik Grada Zagreba 2002) - posebni tekst, 1805 i 226) i članka 11. stavka 2. Odluke o javnim primanjima Grada Zagreba (Službeni glasnik Grada Zagreba 430, 382, 194 i 2094), Gradsko poglavstvo Grada Zagreba, na 60. sjednici, 6. travnja 2006., donijelo je

ZAKLJUČAK
o prihvatanju pokroviteljstva

1. Gradsko poglavstvo Grada Zagreba prihvata pokroviteljstvo nad održavanjem simpozija "Multidisciplinarni pristup u liječenju bolesnika s kroničnom boli", koji će se održati u srijedu, 12. travnja 2006., u Hrvatskom liječničkom domu u Zagrebu.

2. Grad će osigurati bolni obilježje u Službenom glasniku Grada Zagreba.

KLASA: 500-01/05-01/06
URBROJ: 251-05-03/2-06-3
Zagreb, 6.4.2006.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZDRAVSTVA I
SOCIJALNE SKRBI

KLASA: 002-00/05-01/06
URBROJ: 234-05-03/2-05-2
Zagreb, 11. travnja 2006.

MEĐUNARODNO UDRUGENJE
< ZAJEDNO PROTIV BOLI >

HRVATSKI LIGIČNOČSKI DRUŠTVO
Hrvatsko društvo za liječenje boli
Hrvatsko društvo za terapiju psihosomatskih
Hrvatsko društvo za biologiju psihijatrije
i psihofarmakologiju
10000 Zagreb, Šubićeva 3

Položajem,

Zabavljenim mi Valter potvrdio je sudjelovanje na simpoziju u međunarodnom udruženju "Multidisciplinarni pristup u liječenju bolesnika s kroničnom boli", koji će se u organizaciji Međunarodnog udruženja "Zajedno protiv boli" i Hrvatskog društva za liječenje boli, Hrvatskog društva za terapiju psihosomatskih i Hrvatskog društva za biologiju psihijatrije i psihofarmakologije, održati u Hrvatskom liječničkom domu u Zagrebu, 12. travnja 2006. godine, s početkom u 17 sati.

Slobodan sam: Via izjaviti da sadržaj, svrhu osobno u potpunosti prihvaćam i sudjelovanje u radu simpozija zbog svoje profesionalne obaveze.

Pozdravljam vas i srdačno vas pozivam na simpozij u Zagrebu.

S poštovanjem,

MINISTAR

Dr. dr. sc. Miro Jakovljević

PRIJEM KOD VELEPOSLANIKA REPUBLIKE FRANCUSKE U HRVATSKOJ

Zagreb, 13.4.2006.

U četvrtak ujutro, prije polaska u Osijek, imali smo službeni prijem kod veleposlanika Republike Francuske u Hrvatskoj, gosp. François Saint Paula.. Na sastanku je sudjelovala i gđa. Jasna Bas iz Ureda za suradnju i kulturnu djelatnost francuskog veleposlanstva.

Nakon prezentacije naših aktivnosti u Zagrebu i Osijeku, kao i budućih planova o suradnji, gosp. Francois Saint Paul je prezentirao našim međunarodnim gostima svoje spoznaje i doživljanje o metalitetu i kulturi hrvatskog naroda, a u kontekstu pomoći bolesnoj osobi, te izrazio svoju punu podršku našim idejama o zajedničkoj suradnji.

Dr. Dalibor Drugović je ponovno naglasio da naši budući projekti imaju podršku kako od strane njegove ustanove, tako i od Poglavarstva Grada Zagreba.

Gđa. Jasna Bas nas je izvijestila o mogućnostima prijavljivanja na projekte hrvatsko-francuske znanstvene suradnje, a dogovoreno je da ćemo redovno izvještavati Veleposlanstvo o našim daljnjim aktivnostima.

PRIJEM U POGLAVARSTVU OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

Osijek, 13. 4. 2006.

U četvrtak u 13 sati održan je prijem u Poglavarstvu Osječko-baranjske županije, na kojem su naše goste u ime Županije pozdravili gosp. Danijel Srb, dipl. ing., zamjenik župana, i gosp. Tihomir Živić, direktor Regionalne razvojne agencije Slavonije i Baranje

Predstavnici Županije zahvalili su našim gostima na dolasku u Osijek, te izrazili svoju punu podršku organiziranju palijativne skrbi i optimalnog pristupa bolesnicima sa kroničnom boli, a također su upoznali naše goste i sa osnovnim podacima o samoj županiji.

Prof. Rapin i dr. Wary su također ponovno izrazili svoju spremnost za pomoći našim aktivnostima, pohvalivši podršku koju lokalna vlast pruža ovim inicijativama.

PRIJEM KOD RAVNATELJA KB OSIJEK

Istog je dana održan i prijem kod Ravnatelja Kliničke bolnice Osijek, mr.sc. Željka Vranješa. Dr. Vranješ je također izrazio svoju punu podršku organiziranom pristupu palijativnoj skrbi i liječenju bolesnika s kroničnom boli u okviru same bolnice, te goste detaljno upoznao sa poviješću bolnice, osobito sa dugom tradicijom pružanja pomoći bolesnicima u terminalnim stadijima bolesti.

Također smo posjetili i Ambulantu za liječenje boli pri Odjelu za anesteziologiju i intenzivno liječenje KB Osijek.

JAVNOZDRAVSTVENA TRIBINA „ULOGA MEDICINSKE SETRE U PALIJATIVNOJ SKRBI“

Četvrtak, 13. 4. 2006.

16:00 sati, Velika dvorana Hrvatske gospodarske komore

Budući da je u sklopu multidisciplinarnog pristupa liječenju bolesnika s kroničnom boli i u palijativnoj skrbi bolesnika nezaobilazna i izuzetno važna uloga medicinskih sestara i tehničara, organizirali smo javnozdravstvenu tribinu pod nazivom „Uloga medicinske sestre u palijativnoj skrbi“. Na ovom izuzetno dobro posjećenom skupu, uvodnu je riječ dala članica udruge „Marimo“ i organizatorica skupa Marija Anđelić, VMS, te dr. Marijana Braš.

Nakon toga je gosp. Serge Nowak uz prijevod gđe. Slavice Devedžić održao izuzetno zanimljivo predavanje o etičkom odlučivanju, a slijedila su iskustva medicinskih sestara iz Osijeka o palijativnoj skrbi bolesnika.

Na kraju skupa svi su sudionici dobili prigodne uskrzne poklončiće, koje su izradili pacijenti Psihijatrijske klinike KB Osijek.

Navodimo kratak program skupa:

Slavica Devedžić i Serge Nowak, Geneva, Švicarska

Uloga medicinske sestre u procesu etičkog razmišljanja (odlučivanja)

Uvažavanje osobe i kvalitete života : proučavanje primjera

Iskustva medicinskih sestara u Osijeku u palijativnoj skrbi:

Silvija Piškorijanac, VMS, KB Osijek

Uloga medicinske sestre u palijativnoj skrbi za onkološkog bolesnika

Ljiljana Pintarić, Ustanova za zadržavstvenu njegu u kući Plužarić

Palijativna skrb u kući – prikaz slučaja

PREDAVANJA „ETIKA I PALIJATIVNA SKRB“

Dvorana Ekonomskog fakulteta, 13.4.2006.

Središnji događaj u Osijeku bila su predavanja pod nazivom „Etika i palijativna skrb“, koja su se održavala u velikoj dvorani Ekonomskog fakulteta u Osijeku. Na spomenutim su predavanjima Prof. Charles Henri Rapin i dr. Bernard Wary na poseban i izuzetno zanimljiv način predstavili svoja iskustva i zapažanja o palijativnoj skrbi bolesnika, a nakon rasprave je organiziran i domjenak u organizacije Plive-Hrvatska.

Navodimo kratak program predavanja:

PROGRAM:

Dr. Bernard Wary

Umrijeti dostojanstveno ?

Prof. dr. sc. Charles-Henri Rapin

Values Based Medicine: Etika i kraj života

MEDIJSKO PRAĆENJE

Sve naše aktivnosti prezentirane su i u medijima u Hrvatskoj, kako na lokalnim i nacionalnoj televizijskim postajama, tako i u dnevnim tiskovinama. U prilogu predstavljamo prilog iz Glasa Slavonije, naglasivši upravo kontinuiranu suradnju sa novinarkom **Anom Diklić**, koja je i dosad bila moderator naših skupova posvećenih liječenju kronične boli i 'palijativnoj skrbi.

MEĐUNARODNI SKUP O ETICI I PALIJATIVNOJ SKRBI

Čovjek je velik koliko pomaže potrebitima

U punoj simbolici Velikog četvrtka, koji nadilazi religioznu dimenziju i kao pojam služenja ulazi u sve segmente društva, u Osijeku će se za sve medicinske sestre, liječnike i ljude koji se bave bioetikom održati simpozij s međunarodnim sudjelovanjem o etici i palijativnoj skrbi. Prema riječima dr. Mire Fingler, voditeljice Ambulante za liječenje boli Kliničke bolnice Osijek, i dr. Marijane Braš s Klinike za psihijatriju KB-a Osijek, glavnih organizatorica skupa, simpozij će se održati u dva dijela. Medicinskim sestrama i tehničarima svoja će iskustva prenijeti u četvrtak, 13. travnja, s početkom u 16 sati u Gospodarskoj komori Slavica Devedzic i Serge Nowak, medicinski tehničar i etičar, tajnik Interuniverzitetskog gerontološkog centra u Ženevi. Već u 18 sati na Ekonomskom fakultetu govorit će dr. Bernard Wary iz Francuske, koji otvara pitanje: Umrijeti dostojanstveno?, a o etici i kraju života govorit će prof.dr. Charles Henry Rapin, gerijatar, voditelj programa kliničke etike u Interuniverzitetskom gerontološkom centru u Ženevi. S obzirom na to da se nekoliko nevladinih udruga uporno zauzima za osnivanje hospicija u Osijeku, suorganizatori su ovog simpozija Međunarodna udruga "Zajedno protiv boli", Association Internationale ensemble contre la douleur & collectif doloplus, Hrvatsko bioetičko društvo - Podružnica Osijek; Klinička bolnica Osijek, MEDIUS - Udruga za ljudska prava u medicini i zdravstvu, Udruga prijatelja hospicija Osijek 1998 i MARIMO - Udruga za unapređenje duševnog zdravlja Osijek. Organizatori pozivaju i druge građane da poslušaju zanimljiva predavanja jer upravo u uskršnjim promišljanjima može se reći da se prava veličina čovjeka vidi samo po tome koliko pomaže siromašnima, bolesnima i potrebitima.

Ana DIKLJIĆ

GLAS SLAVONIJE, 18.4.2008.

FRANCUSKI I ŠVICARSKI PROFESORI U ZAGREBU I OSIJEKU PRENIJELI NAJNOVIJA SAZNAJNA O LIJEČENJU BOLI I BRIZI ZA STARE I NEMOĆNE OSOBE

Više od 40 posto starijih ljudi je pothranjeno!

Životni vijek je sve dulji i dostojanstvo jednog društva može se mjeriti upravo brigom za najslabije i najnemoćnije. Ako se osobu ne može izlječiti, može ju se maksimalno njegovati da bi na najbolji način dočekala kraj života

OSIJEK - Pred Osječko-baranjskom županijom i gradom Osijekom u idućim mjesecima je velik izazov. Pitanje je hoće li se prionuti detaljnoj razradi ideje, a posebice financijskog plana za osnivanje hospicija, zdravstvene ustanove u kojoj se na najsuvremeniji način brinu za zdravlje i negu starih, nemoćnih i bolesnih osoba, ali prema najsuvremenijim standardima. Već nekoliko godina Udruga prijatelja hospicija i dr. Mira Fingler iz Kliničke bolnice Osijek, zastupaju ideju da se u sveobuhvatnoj borbi protiv boli u Osijeku osnuje takva zdravstvena ustanova koja bi rastezila bolničke kapacitete i az znatno manja sredstva pružila valjanu negu i liječenje starima i nemoćnima. Osijek je itoga, na Veliki četvrtak, bio lomačin najuglednijim stručnjacima s tog područja - prof.dr. Charlesu-Henriju Rapinu, zamjeniku Interuniverzitetskog centra za gerontologiju i Zenevi i predsjedniku Međunarodnog udruženja "Zajedno protiv boli" i dr. Bernardu Waryju, prestojniku Regionalnog bolničkog centra za palijativnu skrb i savjetovališta za ol u Metz-Thionvillu, u Francuskoj. Mnogo je još stručnih ankija koje obavljaju Wary i

Predavanje francuskih i belgijskih stručnjaka na Ekonomskom fakultetu - prof. dr. Charles-Henri Rapin (prvi slijeva)

Rapin, ali su bila izuzetno dragocjena iskustva koja su zajedno s medicinskim tehničarom Sergeom Nowakom prenijeli medicinskim sestrama i liječnicima u Osijeku.

NE POSTOJE UMIRUĆI LJUDI

Tako dr. Bernard Wary ističe da ne postoje tzv. umirući ljudi, nego samo živi i mrtvi, a povrh svega dostojanstvo, i pita se: "Jesmo li manje ljudi zato što smo fizički ili psihički onesposobljeni?" I naglašava da se treba upitati gubi li dostojanstvo ona osoba koja se ne brine za sveobuhvatnu skrb bolesnika ili sam bolesnik?

- Dostojanstvo jednog društva može se mjeriti upravo brigom za najslabije i najnemoćnije, kaže dr. Bernard Wary, i dodaje da umrijeti dostojanstveno zna-

či da oni koji njeguju bolesnika i njegovi najbliži trebaju bolesnome dopustiti živjeti te poštovati njegovo tijelo i duh.

Profesor Rapin, uz ostalo i voditelj Ocjela "Starost, zdravlje i društvo" na sveučilišnom Institutu Kurt Bosch, u Sionu, iznio je niz zanimljivih pokazatelja iz prakse koji su osječke liječnike i te kako iznenadili, ali vjerojatno i ponukali na drukčije razmišljanje. Profesor Rapin kaže da prvi od 1,4 milijuna baby-boomera koji su rođeni između 1945. i 1955., danas imaju šezdesetak godina i da je život sve duži, ali da su i u najrazvijenijim zemljama, poput Švicarske, uočeni nedostaci u kvaliteti života starijih osoba. Vrlo interesantan podatak je da su istraživanjem konkretnih slučajeva došli do vrlo zabrinjavajućih podataka da je 40 posto osoba starijih od

70 godina pothranjeno, ili uzimaju premalo vitamina i minerala, a da deset posto pretilih u prehrani imaju manjak esencijalnih tvari. U nadasve jednostavnom ali upečatljivom predavanju profesor Rapin naglašava da je za dobro starenje važna pravilna prehrana i k tome fizička aktivnost u skladu s godinama i stanjem organizma.

SVAKI DAN - SVE VEĆA ČAST

- Putevi i perspektive u društvu su da se udruže osobe koje trebaju skrb, udruge, umirovljenike i stalno ih treba označivati. Sljedeći korak je promicanje ljudskih prava i algoritama liječenja, potom aktivnog sudjelovanja u odlučivanju u zdravstvu, a sve to dovodi do prekretnice za skrb u zajednici, zaključuje dr. Rapin.

Pred našom zajednicom je veliki izazov ali i prilika. Osijek i Hrvatska na svojoj strani imaju najiskusnije ljude u Europi i domaće, vrhunske stručnjake, a na zajednici je da iskoristi priliku i omogući dostojanstvenu starost. Primjerice, nigdje na svijetu ljudi ne dožive tako duboku starost, prije svega žene, kao na Okinawi. I ne samo zato što ljudi imaju valjanu prehranu, nego stoga što u društvu vlada Konfučijevski duh koji zahtijeva poštovanje starijih, a na podmaklu dob gleda se kao na milost i dar. Njihova izreka je - svaki dan donosi sve veću čast.

Terapija: "Et le lait de poule"

• Profesor Rapin ističe da se starijim ljudima sasvim pogrešno nameće oskudna prehrana, a to dovodi do pothranjenosti. Kaže, ukoliko nije u potpunosti kolizija sa stanjem organizma, treba provesti desetodnevnu terapiju bogatu bjelancevinama koje stimuliraju hormon rasta. Najefikasnija varijanta je jednom dnevno pojesti dva jaja izmucena sa šećerom i popiti najmanje dva decilitra mlijeka.

Dr. Bernard Wary iz Bolničkog centra za palijativnu skrb u Metz-Thionvillu

Ana MIKIĆ

ZAKLJUČAK

Umjesto bilo kakvog drugog zaključka, navodimo ovdje motto Međunarodnog udruženja „Zajedno protiv boli“:

**Postoje oni koje stvari vide takvima kakve jesu
i pitaju se zašto je to tako,
a postoje oni koji zamišljaju kakve bi stvari trebale biti...
i pitaju se- zašto ne?
*George Bernard Show***